

BETEGTÁJÉKOZTATÓ ÉS BELEEGYZŐ NYILATKOZAT

Magyarországon betegtájékoztatást csak orvosi végzettséggel rendelkező személy végezhet (vizsgálatvezető vagy társvizsgáló)!

A klinikai vizsgálatba történő beleegyezés nemcsak a nyilatkozatok aláírására terjed ki, hanem az egész **folyamatra**, amely a betegek jogait, biztonságát és jóllétét is hivatott biztosítani. A beleegyezés önkéntes és befolyástól mentes.

A klinikai vizsgálat előtt:

A beteget és indokolt esetben a törvényes képviselőjét is tájékoztatni kell a vizsgálatról, a beavatkozásokról, a kezelésekről és a kockázatokról, valamint a survival follow up követelményekről. A tájékoztatás és egy közeli hozzátartozó elérhetősége dokumentálandó a forrásdokumentációban.

Mit szükséges dokumentálni?

Betegtájékoztató és beleegyző nyilatkozat típusát, magyar verzió számát és dátumát (pl. fő, genetikai, kiegészítő; v1.01; 2021.szept.09.)

A beteg/nyilatkozattételre jogosult elegendő időt kapott a betegtájékoztató és beleegyző nyilatkozat elolvasására, megértette azt, kérdéseire választ kapott, 1 eredeti példányt az aláírások (beteg, orvos) után megkapott.

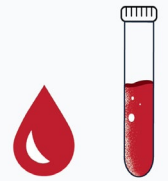
*Ha nincs dokumentálva, meg sem történt!
If it isn't documented, it never happened!*

SPECIÁLIS ESETEK

A beteget tájékoztatni kell az **összehasonlító készítmények**ről, azok **mellékhatásairól**. A tájékoztatás megtörténtét a beteg orvosi anyagában rögzíteni szükséges. A vizsgálóhely használhatja a **saját** folyamatának megfelelő **dokumentumot** is tájékoztatásra, melyet az aláírást/dátumozást követően a beteg orvosi anyagában kell lefűzni.

Ha **humángenetikai** vizsgálat céljából mintát vesznek a klinikai vizsgálat során, erről a vizsgálati alanyt külön tájékoztatni kell. A mintavételről **külön betegtájékoztató és beleegyező nyilatkozatot** biztosítunk.

A jövőbeli orvostudományi kutatásról (FBR: future biomedical research), a gyűjtött minta hosszútávú tárolásáról is **külön betegtájékoztatót és beleegyező nyilatkozatot** szükséges lehet aláírnia a betegnek.

*Ha nincs dokumentálva, meg sem történt!
If it isn't documented, it never happened!*

A cselekvőképes^a beteg önállóan írja alá a betegtájékoztató és beleegyező dokumentumokat. Amennyiben a vizsgálat során bármilyen okból kifolyólag **elveszti cselekvőképességét**, azt a forrásdokumentációban rögzíteni kell.

A fenti esetben, illetve ha a vizsgálati alany már eleve **részlegesen korlátozott^b vagy cselekvőképtelen^c**, nevükben a dokumentumokat nyilatkozattételre jogosult személy írhatja alá.

EU-CTR^d tranzíció után csak beleegyező nyilatkozatot kell a betegnek aláírnia.

Ha a vizsgálati alany a klinikai vizsgálat során akár bírósági határozat, akár állapotának változása folytán **cselekvőképessé válik**, a lehető leghamarabb tájékoztatni kell a klinikai vizsgálatról, és be kell szerezni a beleegyezését annak folytatásához. Ennek hiányában a klinikai vizsgálatot az érintett személyen nem lehet folytatni.

Nyilatkozattételre jogosult személy:

- a beteg törvényes képviselője
- ennek hiányában a beteggel **közös háztartásban élő cselekvőképes** házastársa vagy élettársa, gyermeke, szülője, testvére, nagyszülője, unokája
- fentiek hiányában a beteggel **közös háztartásban nem élő cselekvőképes** gyermeke, szülője, testvére, nagyszülője, unokája

*Ha nincs dokumentálva, meg sem történt!
If it isn't documented, it never happened!*

Kiskorúak klinikai vizsgálati részvétele

Speciális, korcsoportonkénti tájékoztatás és hozzájárulás az alábbiak szerint:

- szóbeli és írásbeli tájékoztatás 3 éves kortól
- írásbeli hozzájárulás 7 éves kortól

Az egyik szülő írásbeli beleegyezése elegendő.

Kábult, altatásból ébredező (kiskorú) beteg tájékoztatása, bevonása:

- A nyilatkozattételre jogosult személy (szülő, gyám) tájékoztatása, beleegyezés kérése.
- A megfelelő tájékoztatást utólag, a tiszta tudatállapot visszanyerését követően kell a gyermek értelmi szintjének megfelelően megadni és a beleegyezést / hozzájárulást megszerezni.

Jogszabályi háttér:

- 1997. évi CLIV. Törvény az egészségügyről
- 35/2005. (VIII. 26.) EüM rendelet az emberi felhasználásra kerülő vizsgálati készítmények klinikai vizsgálatáról és a helyes klinikai gyakorlat alkalmazásáról

*Ha nincs dokumentálva, meg sem történt!
If it isn't documented, it never happened!*

DEFINÍCIÓK

^aCselekvőképesség (Ptk. II. Könyv, III. cím, 2:8. §):

- (1) Minden ember cselekvőképés, akinek cselekvőképességét e törvény vagy a bíróság gondnokság alá helyezést elrendelő ítélete nem korlátozza.
- (2) Aki cselekvőképés, maga köthet szerződést vagy tehet más jognyilatkozatot.
- (3) A cselekvőképességet korlátozó jognyilatkozat semmis.

^bKorlátozott cselekvőképesség nagykorú esetén (Ptk. II. Könyv, V. cím 2:19. §):

- (1) Cselekvőképességében részlegesen korkátozott az a nagykorú, akit a bíróság ilyen hatállyal gondnokság alá helyezett.
- (2) A bíróság cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá azt a nagykorút helyezi, akinek ügyei viteléhez szükséges belátási képessége – mentális zavara következtében – tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent, és emiatt – egyéni körülményeire, valamint családi és társadalmi kapcsolataira tekintettel – meghatározott ügycsoportban gondnokság alá helyezése indokolt.
- (3) A cselekvőképességet részlegesen korlátozó ítéletben a bíróságnak meg kell határoznia azokat a személyi, illetve vagyoni jellegű ügycsoportokat, amelyekben a cselekvőképességet korlátozza.
- (4) A cselekvőképességében részlegesen korlátozott személy minden olyan ügyben önállóan tehet érvényes jognyilatkozatot, amely nem tartozik abba az ügycsoportba, amelyben cselekvőképességét a bíróság korlátozta.

^bKorlátozott cselekvőképesség kiskorú esetén (Ptk. II. Könyv, IV. cím):

- (2:11. §) Korlátozottan cselekvőképés az a kiskorú, aki a tizennyegyedik életévét betöltötte és nem cselekvőképtelen.
- (2:12. §) A korlátozottan cselekvőképés kiskorú jognyilatkozatának érvényességéhez – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – törvényes képviselőjének hozzájárulása szükséges. Ha a korlátozottan cselekvőképés kiskorú cselekvőképessé válik, maga dönt függő jognyilatkozatainak érvényességéről.

DEFINÍCIÓK

◦ **Cselekvőképtelen állapot (Ptk. II. Könyv, III.cím, 2:9. §):**

(1) Semmis annak a személynek a jognyilatkozata, aki a jognyilatkozat megtételekor olyan állapotban van, hogy az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége teljesen hiányzik.

(2) A cselekvőképtelen állapotban tett jognyilatkozat – a végintézkedés kivételével – a cselekvőképtelenség miatt nem semmis, ha tartalmából és megtételének körülményeiből arra lehet következtetni, hogy a jognyilatkozat megtétele a fél cselekvőképessége esetén is indokolt lett volna.

Cselekvőképtelen állapot nagykorú esetén (Ptk. II. Könyv, V. cím, 2:22 §):

(1) A cselekvőképtelen nagykorú jognyilatkozata semmis, nevében gondnoka jár el.

(2) A gondnoknak a véleménynyilvánításra képes cselekvőképtelen nagykorú kívánságát az őt érintő jognyilatkozata megtétele előtt meg kell hallgatnia és lehetőség szerint figyelembe kell vennie.

Cselekvőképtelen állapot kiskorú esetén (Ptk. II. Könyv, IV. cím):

(2:13. §) Cselekvőképtelen az a kiskorú, aki a tizennegyedik életévét nem töltötte be.

(2:14. §) (1) A cselekvőképtelen kiskorú jognyilatkozata semmis; nevében a törvényes képviselője jár el.

◦ **EU CTR:** Új EU rendelet a klinikai vizsgálatokról, mely harmonizálja a klinikai vizsgálatok benyújtási és jóváhagyási folyamatait az Európai Unióban.